

บทบรรณาธิการ เล่ม ๑๑

คำถาม ความสำคัญผิดว่ามีภัยอันตรายอันต้องป้องกันกับความสำคัญผิดในตัวบุคคลต่างกันอย่างไร และมีตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับความสำคัญผิดในตัวบุคคล หรือไม่

คำตอบ ความสำคัญผิดว่ามีภัยอันตรายอันต้องป้องกันนั้น เป็นความสำคัญผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ ไม่ใช่มาตรา ๖๑

ความสำคัญผิดตามมาตรา ๖๑ เป็นเรื่องสำคัญผิดในตัวบุคคล ซึ่งแม้จะกระทำต่อบุคคลใดก็เป็นผิดทั้งนั้น ส่วนความสำคัญผิดตามมาตรา ๖๒ นั้น เป็นความสำคัญผิดซึ่งทำให้การกระทำไม่มีความผิด หรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษน้อยลงได้ เช่น

จำเลยใช้ปืนยิงเด็กซึ่งส่องไฟหากบที่ริมรั้วบ้านจำเลยถึงแก่ความตาย โดยจำเลยสำคัญผิดว่าเป็นคนร้ายจะมาฆ่าที่จำเลย เป็นการป้องกันเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกันมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔๘, ๖๙ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๒/๒๕๑๐)

ความสำคัญผิดในตัวบุคคล มีตัวอย่างคำพิพากษาฎีกา ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๓-๓๕๔/๒๕๕๐ จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ร่วมเดินทางไปกับจำเลยที่ ๒ เพื่อไปยังแก๊วแคน ช. ซึ่งเคยยิงจำเลยที่ ๒ มาก่อน โดยจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ทราบดีว่าจำเลยที่ ๒ นำอาวุธปืนติดตัวไปด้วย จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ มีเจตนาร่วมกับจำเลยที่ ๒ ฆ่า ช. และเมื่อพบผู้เสียหายจำเลยที่ ๒ ยิงผู้เสียหายโดยเข้าใจว่าเป็น ช. ย่อมเป็นการกระทำต่ออีกบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิดตาม ป.อ. มาตรา ๖๑ จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ซึ่งร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ ๒ ไม่อาจยกเอาความสำคัญผิดดังกล่าวมาเป็นข้อแก้ตัวว่ามีเจตนาร่วมฆ่าผู้เสียหายได้ ต้องถือว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ มีเจตนาร่วมกับจำเลยที่ ๒ ฆ่าผู้เสียหายด้วย ฉะนั้น เมื่อผู้เสียหายไม่ถึงแก่ความตายสมดังเจตนาฆ่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ จึงมีความผิดฐานร่วมกับจำเลยที่ ๒ พยายามฆ่าผู้เสียหาย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๙๔๗/๒๕๔๗ การที่จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ กับพวกประสงค์จะปล้นทรัพย์ชาวมอญซึ่งพักอาศัยอยู่ในบ้านเกิดเหตุ และได้ลงมือปล้นทรัพย์โดยสำคัญผิดว่าผู้ที่อยู่ในบ้านเกิดเหตุเป็นชาวมอญ แต่ความจริงเป็น ส. ผู้เสียหาย เช่นนี้ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ จะยกความสำคัญผิดมาเป็นข้อแก้ตัวว่ามีเจตนากระทำต่อ ส. หาได้ไม่ และกรณีไม่ใช่การพยายามกระทำความผิดที่ไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างแน่แท้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๗/๒๕๓๖ จำเลยไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้เสียหาย เหตุที่จำเลยพินทำร้ายผู้เสียหายเนื่องจากเข้าใจผิดว่าผู้เสียหายเป็นนาย ค. ซึ่งมีเหตุวิวาทกันมาก่อน จำเลยจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้ ต้องถือว่าจำเลยมีเจตนาที่จะกระทำต่อนาย ค. เช่นใด ก็ต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหายเช่นนั้น ตาม ป.อ. มาตรา ๖๑

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๐/๒๕๓๑ จำเลยให้พวกมาร้องเรียก พ. ให้ออกมาจากบ้านโดยจำเลยแอบซุ่มยิงอยู่ แม้บังเอิญผู้ตายลุกขึ้นมาเปิดประตูบ้านลงบันไดเพื่อจะไปถ่ายปัสสาวะข้างล่างแล้วถูกจำเลยใช้อาวุธปืนยิงโดยสำคัญผิดว่าเป็น พ. ก็ตาม การกระทำของจำเลยก็เป็นการฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

คำถาม เจตนาฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๔) แต่ผลของการกระทำเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่งโดยพลาดไป ผลที่พลาดไปจะถือว่าเป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือไม่

คำตอบ ผลที่พลาดไปถือว่าเป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อนด้วย เพราะมิใช่เรื่องฐานะของบุคคลหรือเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคลที่ได้รับผลร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๐ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๓๒/๒๕๓๘ จำเลยได้นำน้ำส้มผสมยาฆ่าแมลงไปถวายพระภิกษุผู้เสียหายโดยเจตนาฆ่าผู้เสียหายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน แม้จำเลยจะมีเจตนาฆ่าเฉพาะผู้เสียหายแต่เมื่อผลแห่งการกระทำเกิดขึ้นแก่ผู้ตายโดยพลาดไปก็ต้องถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๐ ด้วย จำเลยมีความผิดตามมาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบด้วยมาตรา ๘๐ และมาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบด้วยมาตรา ๖๐

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๐/๒๕๒๗ จำเลยมีปากเสียงชกต่อย ค. ด้วยสาเหตุบังใจเชื่อว่า ค. เป็นคนร้ายฆ่าบิดาตน จำเลยสู้ไม่ได้และกลับไปก่อน ต่อมาอีก ๓๐ นาที ค. ชีรตจักรยานกลับบ้านมี ป. นั่งซ้อนท้ายไปด้วย จำเลยดักซุ่มอยู่ในป่าข้างทางใช้ปืนแก๊ปยาวที่ถือติดมือมายิง ค. แต่กระสุนปืนพลาดไปถูก ป. ตาย ดังนี้เป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน จำเลยมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบด้วยมาตรา ๖๐

คำถาม การกระทำโดยบันดาลโทสะ การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายหากพลาดไป จะถือว่าเป็นการกระทำที่พลาดไปนั้นเป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะหรือเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๙๒/๒๕๐๙ จำเลยถูกข่มเหงแล้วได้ยิงคนที่ข่มเหงในขณะนั้น แต่เนื่องจากคนที่ข่มเหงต่างวิ่งหนีไปกระสุนปืนพลาดไปถูกผู้เสียหายเข้า จำเลยก็ต้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๐ แต่การกระทำของจำเลยนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากจำเลยถูกข่มเหงโดยไม่เป็นธรรม และกระทำลงไปโดยบันดาลโทสะ จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘, ๘๐ ประกอบด้วยมาตรา ๗๒

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๕/๒๕๑๖ ผู้ตาย ผู้เสียหาย และจำเลย ร่วมดื่มสุราด้วยกันจนเมาแล้วผู้ตายกับจำเลยทะเลาะกัน ผู้เสียหายจึงชวนจำเลยกลับบ้าน ผู้ตายตามมาต้อยและเตะจำเลยจนล้มลุกขึ้นก็ยังถูกเตะอีก เมื่อผู้ตายเตะ จำเลยก็ใช้มีดปลายแหลมที่ติดตัวไปแทงสวนไปสองสามครั้งถูก

ผู้ตาย ระหว่างนั้นผู้เสียหายเข้าขวางเพื่อห้าม จึงถูกมัดได้รับบาดเจ็บ ส่วนผู้ตายถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยต่อผู้ตายเป็นการกระทำโดยป้องกันพอสมควรแก่เหตุ แม้จะพลาดไปถูกผู้เสียหายเข้าด้วย ซึ่งตามมาตรา ๖๐ ประมวลกฎหมายอาญา จะถือว่าจำเลยมีเจตนาทางผู้เสียหายก็ดี แต่การกระทำของจำเลยก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากจำเลยทางผู้ตายเพื่อป้องกันสิทธิพอสมควรแก่เหตุ อันไม่เป็นความผิด จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้เสียหายด้วย

คำถาม ทรัพย์สินซึ่งมิได้ให้ไว้ในวันทำสัญญาแต่ให้ไว้ในวันอื่น เช่น เงินค่างวด หากสัญญาจะระบุว่าเป็นส่วนหนึ่งของเงินมัดจำ จะถือเป็นเงินมัดจำหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๑๒๒/๒๕๔๙ คำว่า "มัดจำ" ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๗๗ คือทรัพย์สิน ซึ่งได้ให้ไว้ในวันทำสัญญา ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ให้ไว้ในวันอื่น สัญญาจะซื้อจะขายที่ดิน ข้อ ๓ ระบุว่า ในวันทำสัญญาโจทก์ผู้จะซื้อได้วางเงินมัดจำไว้ส่วนหนึ่งเป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือจำนวน ๙๑๔,๐๐๐ บาท จะชำระเป็นงวดรายเดือน จำนวน ๑๐ เดือน ดังนั้น เงินที่วางมัดจำไว้ในวันทำสัญญา ดังกล่าวจึงมีเพียง ๑๐,๐๐๐ บาท เท่านั้น ส่วนเงินค่างวดที่โจทก์ชำระให้แก่จำเลยทั้งสามอีก ๑๐ งวด เป็นเงิน ๑๗๐,๐๐๐ บาท นั้น แม้ตามสัญญาจะระบุว่าเป็นส่วนหนึ่งของเงินมัดจำ ก็ไม่ใช่เงินมัดจำตามความหมายดังกล่าว แต่เป็นเพียงการชำระราคาที่ดินบางส่วน เมื่อโจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญา และจำเลยทั้งสามบอกเลิกสัญญาแก่โจทก์แล้ว สัญญาจะซื้อจะขายที่ดินดังกล่าวจึงเป็นอันเลิกกัน จำเลยทั้งสามจึงมีสิทธิรับเงินมัดจำจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๗๘ (๒) ส่วนเงินที่โจทก์ชำระค่าที่ดินบางส่วนดังกล่าว จำเลยทั้งสามต้องให้โจทก์กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๙๑ แต่การที่โจทก์และจำเลยทั้งสามตกลงกันให้รับเงินดังกล่าวได้ตามสัญญาข้อ ๑๓ ข้อตกลงดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับที่กำหนดเป็นจำนวนเงินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๗๙ ถ้าสูงเกินส่วนศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๘๓ วรรคหนึ่ง

คำถาม กรณีที่ลูกหนี้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อวัตถุอันไม่อาจส่งมอบได้ หรือเป็นพันวิสัยจะทำได้เพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ ลูกหนี้จะต้องเสียดอกเบี้ยในจำนวนค่าสินไหมทดแทนนับแต่เมื่อใด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๒๕/๒๕๕๑ โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยปฏิบัติการชำระหนี้คือส่งมอบเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพุดหูฟัง ๑ ชุด ในสภาพใช้การได้ดี หรือมิฉะนั้นให้ใช้ราคาแก่โจทก์ หากวัตถุแห่งหนี้คือการส่งมอบเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพุดหูฟังยังสามารถกระทำได้ โจทก์ก็ต้องขอให้จำเลยปฏิบัติการชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ด้วยการส่งมอบเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพุดหูฟัง จะขอให้จำเลยใช้ราคาเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพุดหูฟังแทนไม่ได้ และการส่งมอบเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพุดหูฟังดังกล่าวมิใช่หนี้เงิน โจทก์จึงไม่อาจคิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่จำเลยผิดนัดไม่ส่งมอบเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพุดหูฟังคืนโจทก์ได้ ต่อเมื่อการส่งมอบเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพุดหูฟังเป็นพันวิสัยจะทำได้

เพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งจำเลยต้องรับผิดชอบ โจทก์จึงจะมีสิทธิเรียกให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคือชดใช้ราคาเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพูดหูฟังพร้อมด้วยดอกเบี๋ยในจำนวนเงินที่เป็นราคาเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพูดหูฟังโดยนับตั้งแต่เวลาอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการกะประมาณราคาตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๑๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๒๕ ดังนั้น เวลาที่จะกะประมาณราคาเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพูดหูฟังจึงไม่ใช่เวลาที่จำเลยผิดนัดไม่ส่งมอบเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพูดหูฟังคืนโจทก์ตามกำหนด แต่หมายถึงเวลาที่การชำระหนี้คือการส่งมอบเครื่องอุปกรณ์ชุดปากพูดหูฟังคืนโจทก์กลายเป็นพันธียจะทำได้ เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าการชำระหนี้ดังกล่าวเป็นพันธียตั้งแต่เมื่อใด จำเลยจึงต้องรับผิดชอบดอกเบี๋ยในราคาทรัพย์ดังกล่าวนับแต่วันฟ้องอันเป็นเวลาทีโจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยชำระหนี้รายนี้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๑๓

คำถาม การนับระยะเวลาครอบครองปรปักษ์ที่ดินนั้น ระยะเวลาที่ครอบครองก่อนที่ดินออกโฉนดจะนำมานับรวมกันได้หรือไม่

คำตอบ ระยะเวลาที่ครอบครองก่อนที่ดินออกโฉนดไม่อาจนำมานับรวมกันได้ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๗๗/๒๕๕๐ การครอบครองปรปักษ์ที่ดินของผู้อื่นจนได้กรรมสิทธิ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๘๒ นั้น อสังหาริมทรัพย์ที่จะถูกครอบครองปรปักษ์จนได้กรรมสิทธิ์จะต้องเป็นของบุคคลอื่น ซึ่งก็คือบุคคลนั้นจะต้องมีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั่นเอง หลักฐานที่แสดงว่าผู้ใดเป็นเจ้าของหรือมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์นั้นคือโฉนดที่ดินเพราะเป็นหลักฐานทางทะเบียนของทางราชการ ดังนั้น การครอบครองที่ดินของผู้อื่น อันจะเป็นเหตุให้ผู้ครอบครองได้กรรมสิทธิ์นั้นจะต้องเป็นการครอบครองที่ดินของผู้อื่นที่ได้ออกโฉนดแล้วเท่านั้น ทั้งจะต้องครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาสิบปีด้วย เมื่อทางราชการเพิ่งออกโฉนดที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ทั้งห้าเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๓๙ เช่นนี้ การนับระยะเวลาการครอบครองปรปักษ์ที่ดินพิพาทจึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๓๙ เป็นต้นไปเท่านั้น ระยะเวลาที่ครอบครองก่อนที่ดินพิพาทออกโฉนดไม่อาจนำมานับรวมกันได้ เมื่อคิดถึงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นวันที่จำเลยทั้งสองฟ้องแย้งขอให้ศาลพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองจึงยังไม่ถึงสิบปี จำเลยทั้งสองจึงไม่อาจได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๘๒

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ